

Umjetnost, molitva i Duh Božji

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 31. kolovoza 2011.

Draga braćo i sestre, više sam put u ovome razdoblju podsjetio na potrebu da svaki vjernik, usred mnoštva svakodnevnih poslova, pronađe vremena za Boga i molitvu. Sam Gospodin nam nudi mnoge prilike da ga se sjetimo. Danas bih se htio kratko zadržati na jednom od tih kanala koji nas mogu dovesti do Boga i biti nam od pomoći u susretu s njim: to je put umjetničkih izraza, sastavni dio onog "via pulchritudinis" - "puta ljepote" – o kojem sam govorio u više navrata i čije bi dublje značenje današnji čovjek morao iznova otkriti.

Možda vam se koji put dogodilo da pred nekim kipom ili slikom, pred nekim recima pjesme ili glazbenim ulomkom osjetite neko duboko čuvstvo, osjećaj radosti, da, naime, jasno zapazite kako pred vama nije samo tvar, komad mramora ili bronce, oslikano platno, niz slova ili hrpa zvukova, već nešto veće, nešto što "govori", što je kadro dotaknuti srce, prenijeti neku poruku, uzdići duh. Svako umjetničko djelo je plod stvaralačke sposobnosti ljudskog bića, koji se propitkuje pred vidljivom stvarnošću, pokušava otkriti njezin dublji smisao i saopćiti ga uz pomoć jezika oblika, boja, zvukova.

Umjetnost je kadra izraziti i predočiti čovjekovu potrebu da se izdigne iznad onoga što se vidi, očituje žed i traženje beskonačnog. Štoviše, ona je poput vrata otvorenih prema beskonačnosti, prema ljepoti i istini koji natkriljuju svakodnevicu. Umjetničko djelo može isto tako otvoriti oči uma i srca i uzdići naš duh prema gore.

No postoje umjetnički izrazi koji su pravi putovi prema Bogu, najvišoj Ljepoti, štoviše oni nam, u molitvi, pomažu rasti u odnosu s njim. Riječ je o djelima koja se rađaju iz vjere i koja izražavaju

vjeru. Primjer za to možemo imati kada posjetimo neku gotičku katedralu: upravo nas ostavljaju bez daha vertikalne linije koje se uzdižu prema nebu i privlače u vis naš pogled i naš duh, dok se, istodobno, mi sami osjećamo maleni, a ipak željni punine... Ili kada uđemo u neku romaničku crkvu: spontano smo tada pozvani na sabranost i molitvu. Zamjećujemo kako je u tim čudesnim zdanjima obuhvaćena vjera mnogih naraštaja.

Ili kada slušamo svetu glazbu od koje naše srce ustrepta, duh nam se nekako širi i lakše mu se obratiti Bogu. Pamtim jedan koncert Johanna Sebastiana Bacha, održan u Münchenu, pod ravnanjem Leonarda Bernsteina. Na kraju posljednjeg dijela, jedne od kantata, osjetio sam, ne razumski, već u dubini srca, da mi je ono što sam slušao prenijelo istinu, istinu toga glazbenog velikana i to me potaknulo uzdići hvalu Bogu. Pored mene je sjedio luteranski biskup Münchena i spontano sam mu rekao: "Slušajući ovo shvaća se slijedeće: istina je, prava je vjera tako snažna, a ljepota tako nezadrživo izražava prisutnost Božje istine".

Ali koliko nas put slike ili freske, koje su plod umjetnikove vjere, u svojim oblicima, u svojim bojama, u svojem svjetlu, potaknu da upravimo misao k Bogu i da u nama poraste želja da se napajamo na izvoru svake ljepote. Potpuno je istinito ono što je napisao veliki umjetnik Marc Schagall da su umjetnici stoljećima umakali svoj kist u onu šarenu abecedu koja je Biblija.

Koliko, dakle, puta umjetnički izrazi mogu biti prilike da se sjetimo Boga, da potpomognu našu molitvu ili također obraćenje srca! Glasoviti francuski pjesnik, dramaturg i diplomat Paul Claudel godine 1886., upravo dok je slušao himan Veliča na božićnoj misi, osjetio je Božju prisutnost. U crkvu ga nije dovela vjera, ušao je u nju da pronade argumente protiv kršćana, međutim milost je Božja djelovala u njegovu srcu.

Dragi prijatelji, pozivam vas da ponovno otkrijete važnost toga puta također za molitvu, za naš živi odnos s Bogom. Gradovi i sela u čitavom svijetu sadrže umjetnička blaga koja izražavaju vjeru i podsjećaju nas na povezanost s Bogom. Neka posjet umjetničkim

mjestima ne bude samo prigoda za kulturno obogaćivanje – neka bude i to – već neka prije svega postane trenutak milosti, poticaja za jačanje naše povezanosti i našeg dijaloga s Gospodinom, da se zadržimo u razmišljanju – u prijelazu s jednostavne izvanjske stvarnosti na dublju stvarnost koju izražava – o zruci ljepote koja nas pogada, koja nas malne "ranjava" duboko i poziva nas vinuti se k Bogu.

Završavam molitvom iz Psalma 27: "Za jedno molim Jahvu, samo to ja tražim: da živim u Domu Jahvinu sve dane života svoga, da uživam milinu Jahvinu i Dom njegov gledam" (r. 4). Uzdamo se da će nam Gospodin pomoći da promatramo njegovu ljepotu, bilo u naravi bilo u umjetničkim djelima, tako da budemo dotaknuti svjetlom njegova lica, da i mi uzmognemo biti svjetla za našeg bližnjega. Hvala!